

FOTO: BAS VAN SPANKEREN

Onderweg met de HAP-chauffeur

‘Meer dan de dokter van A naar B brengen’

Huisarts en chauffeur brengen tijdens de avond-, nacht- en weekenddiensten heel wat uren met elkaar door. Hoe zorg je ervoor dat de dienst lekker loopt en de sfeer in de auto goed is? Waar praat je eigenlijk over? Drie duo’s die graag samenwerken vertellen waarom het in hun geval goed klikt. ‘Ze weet de weg, is eerlijk én we hebben lol – de ideale chauffeur.’

TEKST: BERBER BIJMA

Iddo de Ruiter is huisarts en beleidsadviseur bij de LHV. In de zomer werkt hij steeds een paar weken in een andere streek in Nederland. Zo kwam hij afgelopen zomer in de Achterhoek terecht, waar hij samenwerkte met HAP-chauffeur Jelle Nijdam. ‘Ik verstond zijn achternaam eerst niet, waardoor het even duurde voor ik doorhad dat ik te maken had met een iconische naam voor wielerliefhebbers als ik. Hij heeft in het verleden meerdere touretappes gewonnen.’

‘Ik ben lang praktijkhouder geweest in Maarssen, waar ik met de chauffeurs van de huisartsenpost in Leidsche Rijn meestal heel fijn samenwerkte. Dat was met Jelle precies zo. En dat hij zo’n beroemde wielrenner is, gaf het iets extra’s. Ik heb hem op tv zien fietsen, maar hij laat zich niet voorstaan op zijn prestaties. Gewoon een heel prettige kerel.’

‘Wat in de auto wordt gezegd, blijft in de auto’

Jelle Nijdam is nu zo’n twaalf jaar HAP-chauffeur. Hij rijdt met een kleine zeventig verschillende huisartsen in de regio rond Doetinchem. ‘Je hebt er bij met wie je heel veel plezier hebt, met anderen is het wat stiller in de auto. Ik heb niet zo’n moeite met die verschillen.’

Nijdam heeft heel regelmatig een huisarts in de auto die in de vrije tijd wielrenner is. ‘De 55-plussers kennen mijn naam vaak wel, maar krijgen die niet altijd in één keer mee. Dan vertellen ze over hun eigen prestaties op de fiets en zeg ik dat ik vroeger ook weleens heb gefietst. Als ik dan bijvoorbeeld de Amstel Gold Race noem, vragen ze nog eens hoe ik heet en valt ineens het kwartje.’

‘Als we bij een patiënt zijn, heeft de huisarts de leiding. Ik pas me aan. Vroeger drong ik er nog weleens op aan dat ik de metingen deed, maar er zijn ook huisartsen die dat liever zelf doen. Van de meesten weet ik inmiddels wel hoe ze het willen hebben. Het zal ook wel door de leeftijd komen dat ik me daar niet meer zo druk om maak.’

Datzelfde geldt voor hoe de huisarts naar de onderlinge verhouding kijkt. ‘De een zegt: dit is mijn collega. De ander zegt: dit is de chauffeur. Nou, dan weet je hoe’t zit, prima. Ik geef nooit uit mezelf commentaar op wat een arts heeft gedaan of gezegd. Als ze ernaar vragen geef ik hooguit subtiel mijn visie. En wat in de auto wordt gezegd, blijft natuurlijk in de auto.’

Een vriend van Nijdam heeft in Doetinchem een wielercafé met de naam ‘Parijs is nog ver’ (een uitdrukking van Joop Zoetemelk), dat gevuld is met onder meer shirts en bekers van Nijdam. ‘Dat is mijn stamcafé natuurlijk. Een enkele keer, tijdens een rustige dienst, neem ik daar weleens een huisarts mee naartoe voor een kop koffie. Dat kunnen ze altijd wel waarderen.’

‘Een beroemde wielrenner, dat gaf samenwerken iets extra’s’

‘Een goede HAP-chauffeur doet in mijn ogen drie dingen: goed rijden, proactief samenwerken en bijdragen aan een goede sfeer in de auto. Niet iedere chauffeur heeft alle drie de kwaliteiten, maar Jelle wel. Hij rijdt uitstekend, heeft vaak al metingen gedaan voordat ik het kan vragen en in de auto hebben we goede gesprekken. Relatief vaak over wielrennen, ja.’

‘Wat ook fijn is aan Jelle: ik kan mijn bevindingen bij hem toetsen, waarna hij daar heel serieus op ingaat. Afgelopen zomer besloot ik een oude mevrouw niet in te sturen. Ik vroeg me achteraf af of dat verstandig was. Jelle gaf heel genuanceerd aan om welke redenen hij dat inderdaad de juiste keuze vond.’

‘Het leuke was dat we na een dienst ook een keer samen hebben gefietst. Je hebt échte fietsers en je hebt liefhebbers, zoals ik. Ik ben zelfs een paar jaar ouder dan Jelle, dus laten we zeggen: hij is heel vriendelijk voor me geweest. Hopelijk gaan we nog eens samen fietsen. Weer samen voor de HAP werken zit er niet in, want volgende zomer ga ik weer in een andere regio werken.’

FOTO: DICK VAN DER VEER

‘Marion is eerlijk en we hebben samen veel lol’

HAP-chauffeur **Marion den Breejen** werkt al sinds de oprichting in 2003 bij de huisartsenspoedpost in Zierikzee, net als huisarts Hanneke Hage. In al die jaren zijn ze een hecht duo geworden, vertelt Den Breejen. ‘Als Hanneke me aankijkt, zie ik meteen wat ze nodig heeft en pak ik dat. Het belangrijkste in de relatie tussen huisarts en chauffeur vind ik vertrouwen en lol. Ik zit trouwens nooit chagrijnig in de auto, bij geen enkele huisarts. Tijdens een visite schrijf ik alles op. Niet alleen de metingen, maar ook wat ik zie en hoor. Als de dokter zich later in de auto afvraagt hoe het ook alweer precies zat, kan ik zo dat briefje pakken.’

‘Soms hebben we samen enorm lol. Zoals toen Hanneke eens graag achter het stuur wilde, maar geen automaat gewend was. Ze zag de rem aan voor de koppeling. Mijn koffie ging bijna door de voorruit. We hebben maar snel weer geruild. Ieder z’n vak.’

‘We hebben een keer een collega gefopt met een nep-verdrinking’

De band tussen de twee is zo hecht dat Den Breejen jaren geleden als een van de eersten wist van de zwangerschap van Hage. ‘Toen dat later officieel bekend werd, heb ik natuurlijk gedaan alsof dat ook voor mij een verrassing was. Je moet weten wanneer je moet zwijgen.’

‘Jaren geleden hebben we samen ook wel echt mooie grappen uitgehaald. Toen een van mijn collega-chauffeurs zijn laatste dienst deed, ging een huisarts in het zwembad in de achtertuin van een assistente liggen met zo’n snorkel op. Daar hebben we de huisartsenpost met spoed voor laten uitrukken. Politie, ambulance en iedereen was op de hoogte van de zogenaamde verdrinking, behalve die collega-chauffeur. Zijn gezicht was hilarisch. Een andere keer hebben we een ongeluk op de weg in scène gezet om een collega te laten schrikken. Zoiets kan natuurlijk al lang niet meer en ik weet ook niet waar we de tijd vandaan haalden, maar het zijn wel prachtige herinneringen.’

‘Het is ontzettend fijn om de visites samen te doen’, zegt huisarts **Hanneke Hage**. ‘In ons geval moeten we vanuit Zierikzee het hele eiland over. In het begin was ik ook wel alleen op stap, maar dat vond ik niet fijn. Je weet nooit wat je aantreft. Dat kan agressie zijn, maar ook een aangrijpend sterfbed. En als het lastig is waar we precies moeten zijn, bijvoorbeeld ergens op een camping, is het ook heel fijn dat samen te kunnen uitzoeken.’

Een scène die Hage nog goed bijstaat, is toen ze een overleden oudere dame naakt aantroffen op de overloop. ‘Dan kijk je elkaar aan en denk je tegelijk: is dit wel natuurlijk? Dan is het ook fijn om samen te zijn en alles te doen wat op zo’n moment gedaan moet worden.’

‘Marion is voor mij de ideale chauffeur. Ze weet de weg, is eerlijk én we hebben samen veel lol. Ik vind het ook heerlijk dat ze volkomen gelijkwaardig denkt. Ze geeft eerlijke feedback, zowel als ik iets wél goed doe als wanneer ze vindt van niet. En ze is echt niet bang om mee te helpen. We stonden een keer op de ambulance te wachten bij een patiënt die een hartinfarct had gehad. Die ambulance liet nogal even op zich wachten en Marion zag dat de patiënt ondertussen wegzakte. Ik had dat nog niet in de gaten, totdat Marion zei: “Nou, gaan we nog reanimeren?” Zo direct, daar houd ik van.’

Dat ze haar zwangerschap al vroeg had gedeeld met Den Breejen, had zo z’n voordelen. ‘Ik moest onderweg een keer heel nodig plassen – Marion begreep waarom. Dat heb ik toen achter het portier van de auto gedaan, terwijl Marion op wacht stond. Zo hebben we door de jaren heen van alles met elkaar meegemaakt. Inmiddels weet ik: áls ik tijdens een dienst gekkigheid beleef, dan is het met Marion.’

‘Soms kan ik met humor het ijs breken’

Gerard Janssen werkt al dertien jaar als HAP-chauffeur op de huisartsenspoedpost van Tilburg, onder meer samen met huisarts Gertjan Michelbrink. Nu zijn pensioen aan de horizon gloort, heeft Janssen een boek geschreven over zijn belevenissen als HAP-chauffeur. ‘Het gaat over alles wat ik als HAP-chauffeur heb meegemaakt. We doen veel meer dan de dokter van A naar B brengen’, zegt Janssen, die ook voorzitter is van de ondernemingsraad van het vervoersbedrijf dat hem detacheert bij de huisartsenspoedpost. ‘We verrichten de medische handelingen waarvoor we opgeleid zijn en kunnen op de omgeving letten terwijl de huisarts bezig is met het medische werk.’

De manier waarop een huisarts met patiënten omgaat, bepaalt of hij graag met een huisarts samenwerkt. ‘Meer nog dan hoe ze met mij omgaan. Het is belangrijk dat patiënten zich gehoord voelen. Een huisarts hoort empathisch te zijn én duidelijk.’

Met Gertjan Michelbrink werkt hij graag samen. ‘We hebben door de jaren heen een vertrouwensband opgebouwd en vullen elkaar goed aan. Ik ga niet op zijn stoel zitten en merk dat hij mij serieus neemt. Soms kan ik met humor het ijs breken. Ik herinner me een bezoek aan een patiënt in een volkswijk – niet met Gertjan overigens – waar een patiënt met rugpijn op de bank lag. Er zaten vijf stevige dames aan tafel. De zus van de patiënt ging me toch tekeer toen we binnenkwamen. Hoe we het toch in ons hoofd haalden om hen twee uur te laten wachten. “Tsja mevrouw”, zei ik, “omdat we allemaal bang zijn van een kwaai wijf”. De huisarts die mee was, schrok zich een hoedje, maar het hielp wel. Na afloop stonden ze ons vrolijk uit te zwaaien.’

‘We maken natuurlijk ook heel verdrietige dingen mee, zoals schouwen bij een overleden kind. In zo’n geval zijn we terug in de auto eerst een tijd stil en daarna kunnen we ons verhaal aan elkaar kwijt. Dan valt er best weleens een traantje. Als je later weer met diezelfde huisarts op stap bent, merk je dat je door zo’n ingrijpende gebeurtenis een band hebt gekregen.’

Het boek ‘Tussen stuur en stethoscoop’ van Gerard Janssen verschijnt eind november. Uitgeverij Keytree stelt drie gratis exemplaren beschikbaar. Wil je kans maken? Mail naar dedokter@lhv.nl.

‘Mensen doen altijd wat Gerard zegt’

‘Met Gerard is het ontzettend fijn samenwerken’, zegt huisarts **Gertjan Michelbrink**. ‘Je zit de hele dag met iemand in de auto. Met Gerard is het nooit stil. Het is leuk als gesprekken vanzelf ontstaan en je beiden geïnteresseerd bent in de ander. Gerard vraagt bijvoorbeeld altijd hoe het ervoor staat met de nieuwbouw van het gezondheidscentrum en ons eigen nieuwe huis. En ook over ingrijpende privézaken kunnen we praten.’

In het begin van zijn werk als huisarts twijfelde Michelbrink weleens hoe hij een situatie het best kon aanpakken. ‘Ambulance of eigen vervoer? Toch thuis behandelen? Bij dat soort vragen had ik in die tijd veel aan Gerard, met al zijn ervaring.’

Wat Michelbrink daarnaast erg waardeert in Janssen is dat hij perfect aanvoelt wat hij tijdens een visite wel of niet moet doen of zeggen. ‘Soms is een slaapkamer zo klein, dat ik beter zelf een paar metingen kan verrichten omdat het anders gewoon te vol wordt. Andere keren sta ik met de partner te praten en begint Gerard alvast met de metingen. Heel fijn dat zoiets vanzelf gaat. Wat trouwens ook fijn is, bij vrijwel alle chauffeurs: dat ze je altijd op precies de goede plek afzetten.’

‘Gerard is een principiële man, die bijvoorbeeld bij cao-onderhandelingen opkomt voor zijn beroepsgroep. En hij is echt niet bang om zich uit te spreken. Je hebt van die situaties waarin iedereen aanvoelt dat iets niet lekker gaat. Dan is híj degene die het zegt. Bijvoorbeeld: “Hou nou eens allemaal je mond en laat de dokter met de patiënt praten.” Mede door zijn fysieke voorkomen doen mensen meteen wat hij zegt. Het knappe is dat hij precies weet wanneer humor wel goed werkt en wanneer niet, zoals bij die opmerking over het kwaaie wijf. Die anekdote heeft hij mij ook met smaak verteld. In dat soort situaties is hij heer en meester. En ze leveren prachtige verhalen op in de auto.’ ¶

FOTO: ERIK VAN DER BURGT